

בלבבי

פרשת שמות תשפ"ה ♦ ירושלים ♦ גיליון שפ

לעילוי נשמת ראובן בן צאלח וחביבה ז"ל

משכן אבנה

שיעורי השבוע בקול הלשון: עבודת ה' "בק" #40176688 | סחשבה "גן" #40085834

נקודה מתוך הפרשה - שמות

נאמר בפרשת השבוע (שמות א, טו) "וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ מִצְרַיִם לְמַנְלֵדָת הָעִבְרִית אֲשֶׁר שֵׁם הָאִמָּת שְׁפָרָה וְשֵׁם הַשְּׁנִית פּוּעָה". מדוע אין התורה שזרחה לקצר משתמשת בלשון קצרה, כגון אשר שמותיהן שְׁפָרָה ופּוּעָה וכדומה. ומה מלמידתנו הלשון "האמת", ו"השנית", יואיל מורינו הרב שליט"א לבאר מעט מזעיר את העניין.

ביאור מורינו הרב שליט"א

משפרת את התינוק, כשהוא יוצא מלא דם, פועה שהיתה נופעת יין בתינוק אחר אמה, ד"א שְׁפָרָה שפרו ורבו ישראל עליה, פועה שהיתה מפיעה את התינוק כשהיו אומרים מת, ד"א שְׁפָרָה ששפרה מעשיה לפני האלהים, ד"א פועה שהופיעה את ישראל לאלהים, ד"א פועה שהופיעה פנים כנגד פרעה, וזקפה חוטמה בו ואמרה לו אוי לו לאותו האיש כשיבא האלהים ליפרע ממנו, נתמלא עליה חמה להרגה, שְׁפָרָה שהיתה משפרת על דברי בתה ומפייסת עליה, אמרה לו אתה משגיח עליה תינוקת היא ואינה יודעת כלום, רבי חנינא בר רב יצחק אמר שְׁפָרָה שהעמידה ישראל לאלהים שבשבילים נבראו השמים, שכתוב בהם (איוב כו) ברוחו שמים שפרה, פועה, שהופיעה פנים כנגד אביה, עכ"ל, ועיי"ש כיצד הופיעה כנגד אביה לטובה.

ג. כתיב (איוב מב, יד) וַיִּקְרָא שֵׁם הָאִמָּת יְמִימָה וְשֵׁם הַשְּׁנִית קְצִיעָה וְשֵׁם הַשְּׁלִישִׁית קָרְן הַפּוּעָה.

ואמרו (מדרש הגדול בראשית ו, א) יְמִימָה, שהיתה דומה לים. קְצִיעָה, שריחה נודף כקציעה. קָרְן הַפּוּעָה, דבי ר' שילא אמרי שדומה לקרנא דקראש.

ועוד מקראות דומות לזה. גבי נהרות שם האחד וגו' ושם השני וגו'. וכתוב בראשית י:כה שֵׁם הָאִמָּת פֶּלֶג פִּי בְיָמָיו נִפְלְגָה הָאָרֶץ וְשֵׁם אֶחָיו יִקְטָן. וכתוב (שמות יח, ג-ד) שֵׁם הָאִמָּת גְּרָשָׁם וגו' וְשֵׁם הָאִמָּת אֲלִיעֶזֶר. וכתוב (במדבר יא, כו) שֵׁם הָאִמָּת אֶלְדָּד וְשֵׁם הַשְּׁנִית מִיָּדָד. וכתוב (שמואל ב, ד, ב) שֵׁם הָאִמָּת בַּעֲנָה וְשֵׁם הַשְּׁנִית רַכָּב.

בן דרך המקראות, כמ"ש בהכתב והקבלה (פנחס כח, ד) וז"ל, כמנהג הלשון בכל המקרא, שֵׁם הָאִמָּת אֶלְדָּד וְשֵׁם הַשְּׁנִית מִיָּדָד (במדבר יא, כו), שֵׁם הָאִמָּת שְׁפָרָה וְשֵׁם הַשְּׁנִית פּוּעָה (שמות א, טו), וכו'. וכתב (שם) שגבי חנה ופנינה כתיב 'אחת' חנה ושם השנית פניניה, וביאר, וז"ל, ואמר שם אחת בלא ה"א בראש, לחלק ההצטרפות שביניהם, ולהורות שהיא היתה החשובה ומיוחדת בנשיו, פי אֵת חֲפָה אָהָב (שמואל א, א, ה), עכ"ל. [וע"ע באבן עזרא (שמות יח, ד), בדעת זקנים (שם, ג), ובט"ז (בראשית א, ה)].

וכאשר נכתב שם האחת ושם השנית, בא לומר שהם נבדלים וכל אחד שמו מעיר על מהות עצמאית המתבטאת בשמו. וניתן לכך כמה דוגמאות:

א. כתיב (בראשית ד, יט), וַיִּקַּח לוֹ לְמֶדֶד שְׁתֵּי נָשִׁים שֵׁם הָאִמָּת עֵדָה וְשֵׁם הַשְּׁנִית צִלְהָ. ואמרו חז"ל (בראשית רבה וילנא) פרשה כג סימן ב) וז"ל, א"ר עזריה בשם ר' יהודה בר סימון כך היו אנשי דור המבול עושין היה אחד מהן לוקח לו שתיים, אחת לפריה ורביה ואחת לתשמיש, זו שהיתה לפריה ורביה היתה יושבת כאלו אלמנה בחיה (נ"א בחיי בעלה) וזו שהיתה לתשמיש היה משקה כוס של עקרים שלא תלד, והיתה יושבת אצלו מקושטת כזונה וכו', תדע לך שכן שהרי הברור שבהן היה למך ולקח ב' נשים, הה"ד וַיִּקַּח לוֹ לְמֶדֶד שְׁתֵּי נָשִׁים שֵׁם הָאִמָּת עֵדָה - דעדה מיניה. וְשֵׁם הַשְּׁנִית צִלְהָ - שהיתה יושבת בצלו, עכ"ל.

ב. (שמות א, טו) וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ מִצְרַיִם לְמַנְלֵדָת הָעִבְרִית אֲשֶׁר שֵׁם הָאִמָּת שְׁפָרָה וְשֵׁם הַשְּׁנִית פּוּעָה. ואמרו חז"ל (שמות רבה וילנא פרשה א סימן יג) וז"ל, אֲשֶׁר שֵׁם הָאִמָּת שְׁפָרָה, שהיתה

תוכן הגיליון

עמוד א'	נקודה מתוך הפרשה
עמוד ב'	שו"ת לפי סדר הפרשיות
עמוד ח'	ליקוטים - פרשת שמות
עמוד י'	דע את תורתך פרק י"ג
עמוד י"ב	שולחן ערוך עם ביאור בלבבי משכן אבנה
עמוד י"ג	קונטרס עתיק
עמוד י"ד	עץ חיים עם ביאור בלבבי משכן אבנה

צורת אדם בנושא לשון

יום שני יב' שבט תשפ"ה
רח' הרב בלוי 33 ירושלים
20:30

קו ישיר לשמיעת שיעורי מורנו הרב שליט"א בקול הלשון
ישראל 073.295.1245
USA 605.313.6660

© כל הזכויות שמורות מערכת 'בלבבי משכן אבנה'
טלפון 052.763.8588
פקס 03.548.0529
bilvavi231@gmail.com

לקבלת העלון בדוא"ל
bilvavi231@gmail.com
לקבלת העלון בפקס 03.548.0529

כל החומר [ולת מזור הליקוטים והשו"ת] שמופיע בגיליונות מידי שבוע יוצא לאור לראשונה

רכישת ספרי הרב ספרי אברמוביץ' משלוח ברחבי העולם
03.578.2270
USA 718.871.8652

שעבוד מצרים

“וַיַּעֲבֹדוּ מִצְרַיִם אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּפֶרֶךְ, וַיִּמְרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בְּעֲבֹדָה קָשָׁה בְּחֹמֶר וּבְלִבָּנִים וּבְכָל עֲבֹדָה בְּשָׂדֵה אֶת כָּל עֲבֹדָתָם אֲשֶׁר עָבְדוּ בָּהֶם בְּפֶרֶךְ” (א, יג-יד)

השעבוד במצרים היה חלק מההכנה לגאולה – מהי ההכנה לגאולה בדורנו

שעבוד בני ישראל בסוף הגלות המקביל לשעבוד מצרים - שעבוד לערב רב

שאלה:

שאלה:

ידוע שהעבדות והשעבוד של עם ישראל במצרים היה כחלק חשוב מההכנה ובניית עם ישראל לקבלת התורה ולהעתיק שעבודם לקדוש ברוך הוא, כנגד זה, מהו התפקיד ומהות התקופה שבה אנו חיים בהכנה שלנו כיחידים וכעם לגאולה השלימה?

שמעתי שבסוף הגלות בני ישראל שוב ישתעבדו כפי שהיה במצרים. ורציתי לדעת, באיזו עבדות מדובר? וכן, מה הוא המקור לכך?

תשובה:

תשובה:

לגלות תלות רק בקב"ה ולא בבני אדם, הבדלות מוחל-טת מן הערב רב, ולחיות בעולם ברור.

במצרים, היינו בגלות אצל המצריים, והיו שם ערב רב. עכשיו, אנו בגלות אצל הערב רב עצמם, וזה גופא העבדות והשעבוד, שעבוד להנהגה של ערב רב. כך כתב הגר"א. עיין בספר התקופה בסערת אליהו.

השלכת כל זכר ליאור

“וַיֵּצֵאוּ פְּרַעְיָה לְכָל עַמּוֹ לְאֹמֶר, כָּל הַבֶּן הַיְלֹוֹד הַיְאֹרָה תְּשַׁלְּיֵכְהוּ” (א, כב)

אבל כאן הם מקלקלים עוד יותר, ואיך זה מביא לתיקון? מה עוזר לתיקון זרע שנשחת, שישחת עוד זרע אחר ע"י מיתת הבנים ביאור, חלילה?

ד' בחינות בתיקון הרע, וכיצד השלכת הזכרים ליאור ומירור חייהם בחומר ובלבנים מתקנת את הרע

שאלה:

כלומר, כיצד מגדירים את הפגם של השחתת זרע של דור המבול, וכיצד המבול והשלכת הבנים ליאור מתקנת את אותו פגם? וכן, מה גדרו של פגם דור הפלגה בשימוש ב'לבנים', ואיך "מירור חייהם בלבנים" מתקן את אותו פגם (האריז"ל שם כותב שזה היה פגם 'בדעת', בגרימת הקרי של אדה"ר בק"ל שנים, אבל גם כאן איני מבין מהו "פגם בדעת", ולמה ואיך הקרי גורם את הפגם הזה).

האם הרב שליט"א יכול להסביר במושגים שלנו איך עובדת מערכת החטא והעונש? כידוע, עבירה 'פוגמת' והעונש 'מתקן'. כלומר, ישנו הסבר של סיבה ומסובב בחטאים ועונשיהם (וכן במצוות ושכרם).

תשובה:

אבל אני לא מבין כיצד זה עובד. למשל, האריז"ל מבאר: "כי כנגד מה שחטאו בדור המבול להשחית את זרעם - נגזר עליהם "כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו" (כי ישראל שבמצרים היו גלגולי הנשמות של דור המבול והפלגה), דוגמת עונש המבול עצמו, וכנגד מה שחטאו בדור הפלגה "הבה נלבנה לבנים כו" - נאמר "וימררו את חייהם בחומר ובלבנים כו". ואני לא מבין, כיצד ואיך ההוספה וההגברה של הרע מתקנת את אותו רע שנעשה? בשלמא אם העונש היה הגברת הטוב המנוגד לאותו רע (למשל, שהמצריים היו מחייבים אותם להוליד עוד ועוד ילדים ולגדלם) היה מובן מה התיקון,

יש כמה בחינות בתיקון הרע:

א. הגברת הטוב כנגדו זה לעומת זה, כגון, חסד דקלקול כנגדו חסד דתיקון, או גבורה דקלקול וכנגדו גבורה דתיקון. וכן חסד מתקן את הגבורה.

ב. חזרת הטוב, האור לשורשו, ועי"כ נעשה התעצמות ותוקף באור, מעין הצמצום לשיטת חב"ד שע"י הצמצום נעשה הגדלת האור. ועי"כ יהיה גאולה לעת"ל, שעתיד

השלכה ליאור - "יאור". כתב הרמב"ן מלשון יהי-אור. ונו- דע בסוד אמ"ר, אור-מים-רקיע. ולכך חזרה ליאור, לשורש האור זהו תיקונם.

לבנים - צירוף של אבן ועוד אבן ע"י פחות משלשה כלבוד דמי, ואף אם יש טיט בינתיים לעולם יש רווח פורתא, שיש בו רוח. וזה לשון לבנים מ-ל-בין. גילוי הבין לבין. וכן לבנים מלשון לובן העליון. כי הרוח הוא בחינת הלובן העליון. ולכך סיפור ההגדה מתחיל מלבן הארמי, שנעשה לבנים מכח לבן, חיבור מכח יסוד הרוח כנ"ל לובן העליון. כנגד יעקב, קו אמצע. וכאשר מיררו את חייהם באופן של קוצר רוח זהו תיקון הרוח.

פגם הדעת - חיבור דקלקול או העדר חיבור. קרי יסודו תנועת חיבור ללא חיבור.

הקב"ה להוציא חמה מנרתיקה. כלומר ע"י ריבוי אור יוסר הנרתיק. ועיין ברמח"ל שזהו ביאור התיקון ע"י שריפת התורה רח"ל.

ג. הגברת הרע, עד שהרע מכלה את עצמו, בבחינת אין מיעוט אחר מיעוט אלא לרבות. כי שורש כח הרע העדר, צמצום ראשון, וככל שחל יותר מעדיר את עצמו, עד שמבטל את כח העדר שבו, שמעדיר את כח ההעדר. ואזי נגלה הטוב, אור א"ס כבתחילה.

ד. חזרת הדבר לשורשו ושם נמתק ונתקן.

השחתת זרע בדור המבול - אור בלא כלי, טיפות. ובחז"ר תם לשורשם, נעשה תוקף אלו ונהפך מן טיפות למים רבים. ולכך המבול מהותו תוקף של מים רבים מאוד. ועי"כ השחית את כל הרע. ובעומק מדין מעין מקוה המטהר.

משה רבינו

"וַתֵּהָרֵא אֵשָׁה וַתֵּלֶד בֵּן וַתִּקְרָא אֹתוֹ כִּי טוֹב" (ב, ב)
כי טוב - כשנולד נתמלא הבית כולו אורה (רש"י, שם)

וכתב בספר הקנה (ד"ה מחמת המקום) שמשה כלול מת"ת ונצח. ועוד אמרו בזוה"ק, איהו (ז"א, ת"ת) בנצח, ואיהי בהוד.

ועיין ספר הפליאה (ד"ה שאלו את רבי מהו בינה) וז"ל, מהו נצח, א"ל קמ"ח (גימט'א), א"ל מהו קמ"ח, א"ל תורה, עכ"ל, ועי"ש עוד. ושם (בד"ה נצח) כתב וז"ל, למה נקרא נצח, כי זו המידה היא מידת משה, ובה היה מנצח לכל אויבים במטהו, עכ"ל, עי"ש. ואם כן, יחס משה לנצח הוא ביחס למטה. וכ"כ שם בכמה מקומות.

ועיין בנקודה זו בהרחבה במגן דוד (אות ז) בתחילתו.

ועיין מגיד מישרים (צו) וז"ל, וקרי לנצח משה עבדו, דהא משה רמיז בנצח, ואיהו עבדו דת"ת, עכ"ל. ועיין עוד פתחי שערים (נתיב שבירת הכלים, פתח טו) שחמה בנצח, עי"ש. ומעין כך בפרי צדיק (כי תצא, אות יא). ומכח כך קרן אור פניו, כמ"ש בבן ביתי (תהלים, פט), ובגרא בתיקונים.

ובחינה נוספת בכך מצינו בדברי אמת לחוזה מלובלין, וז"ל (בפרשת קרח) משה הוא ממשיך שפע ומקרב אותו ית' לכנס"י, ואהרן מקרב את כנס"י לה' כנ"ל, ונצח מרמז על המשפיע לנצח שונאינו ע"י אהבתו אלינו, עכ"ל. וב- עומק זהו ההבחנה שאיהו בנצח, ואיהי בהוד. ועיין עטרת ישועה (וארא).

מדוע משה רבינו הוא כנגד מידת הנצח

שאלה:

ידוע ששבעת הרועים הם כנגד ז' הספירות, ויעקב כנגד תפארת, ומשה כנגד נצח. ולכאורה, ראשית, משה רבינו יותר מתאים למדת תפארת שקשורה לתורה, מאשר יעקב. וכן, מהו הקשר בין משה למידת הנצח?

תשובה:

יש למעשה כמה יחסיות. אמרו בזוה"ק, יעקב מלבר, משה מלגאז. וביחס הזה יעקב תפארת, ומשה דעת, שהוא פנימיות התפארת, ופנימיות כל ו"ק, ז"א (ועיין קהלת יעקב, ערך משה). ועיין חיים וחסד, וז"ל, בהתורה נצח כל האומות, עכ"ל. ועיין תולדות אהרן (סוכות) וז"ל, משה הוא נצח, שניצח המלאכים והוריד תורה לישראל, עכ"ל, עי"ש שביאר שמידתו ת"ת, ומפני ענוה ירד לנצח. ועיין אמרי פנחס (וישב) וז"ל, "אתפשטותא" דמשה שהוא בנצח, בחינת משה אמת ותורתו אמת, עכ"ל. ואם כן, נצח הוא אתפשטות משה. ועיין אמרי מנחם (וארא) שירד לנצח, מדין השליך אמת ארצה, עי"ש. ועיין אגרא דכלה, וז"ל, והוכרח להיות קשור בנצח, כי נצח ישראל לא יישקר, עכ"ל.

יש יחס נוסף מדוע משה הוא נצח, כמ"ש בשער המלכים בעץ חיים (פרק ג'), שנצח נבנה משליש תחתון של ת"ת.

(זכור) וז"ל, נצחון של משה רבינו ע"ה היה, להכניס את הכל באמונת השגחתו ית', עכ"ל. ועיין עוד ישמח ישראל (ליקו-טים, ד"ה זורע צדקות). ודובר צדק (אחרי מות, ד).

ועיין עוד תולדות אהרן (לסוכות) וז"ל, שעבודת משה היה רק ע"י ניצוח, ששיבר את עצמו על כל המידות, עכ"ל. ובפנימיות זה מכח דעת, שהוא פנימיות כל המידות. ועיין תולדות יצחק

"וַתִּקְרָא שְׁמוֹ מֹשֶׁה, וַתֹּאמֶר כִּי מִן הַיָּמִים מְשִׁיתָהוּ" (ב, י)

שורש הרפואה מן המחלה הידועה - הידבקות במידת משה שנמלט מן המים

שאלה:

מה יכול לעשות מי שיש לו את המחלה הידועה רח"ל, מלבד תפילה?

תשובה:

מחלה זו נקראת בהשגחה "סרטן", אותיות סטן-ר, סטן-רע. והוא מלשון סריטה. ועיין תנחומא (האינו, פ"א) אדם וכו', וגדל בו יצה"ר, ותחלתו חלש כסרטן, ואח"כ כשנתגדל נתגבר כאריה, ואם חוטא נעשה כבתולה, וכו'. ועיין מורה נבוכים (ח"א, פ"ב). ועיין לשון הספורנו (ויקרא, יג, ב) שאר מיני הצרעת החזקים שספרו, שהם סרטן לכל הגוף בכלל, עכ"ל. ומצד התיקון איתא (דרוש ושמת אותם לרמח"ל) בתמוז הבא אחריו מכריעים את השטן, וזה סרטן, סר-שטן, עכ"ל. ויבואר להלן אי"ה הקלקול, ותיקונו.

ועיין כלי יקר (דברים, א, א) וז"ל, בי"ז בתמוז שעשו את העגל בו ביום נזורו אהור, ופנו אל הש"י עורף ולא פנים [עיין ספר החיים (חלק גאולה וישועה) וז"ל, הפורענויות התחיל בחודש תמוז שמזלו סרטן, וכל העניינים שמתחילין במזל זה מוכנים להשיב אהור ולא פנים, עכ"ל] בחודש שמזלו סרטן שדרכו לילך לאחוריו, כך נזורו אהור אהור ואז אבדו ההצלה הבאה מפאת ההשגחה, עכ"ל. ועיין ספר יצירה (פ"ה, מ"ח) המליך אות ח' בראיה (לשון חטא) וקשר לו כתר, וצירפן זה בזה, וצר בהם סרטן בעולם ותמוז בנפש, והמסס בנפש. ויש גורסים רגל שמאל. ויש גורסים יד ימין. ועיין אדרת אליהו (מלכים, א, ז, כה) וז"ל, י"ב מזלות כנגד ז' כוכבי לכת וכו'. לבנה כנגד סרטן, עכ"ל. והבן שכולה מקבלת, והמקבל בוש ואין לו פנים. וזהו שורש המחלה, הסתר, חשך, אהור. נסתר ההשגחה. וכמ"ש במלבי"ם (איוב, לח, יט) וז"ל, בעת שהשמש במזל סרטן, ישכון האור בצפון (מלשון צפון ונסתר), והחשך בדרום, עכ"ל. ועיין תוי"ט (פסחים, ה, א) וז"ל, שאין צל כל אדם תחתיו אף באמצע היום, אלא להשוכנים בין עגול סרטן לעגול דלי, עכ"ל. ועיין פסיקתא רבתי (פרשה כ') סרטן, מפני שאדם מקמיץ מן החורין ומן הסדקים כסרטן. ועיין סודי רזיא (אות ג').

ואמרו (שם, כז) לא חרב הבית לא בראשון וכו', ולא ברביעי, וכו', ביקש להחריבו ברביעי, עמדה זכותו של משה, אמר רבון העולמים, הסרטן הזה אינו חי אלא מן המים (ובדקות, "וחשך על פני תהום", חשך שבמים), ואני נמלטתי מן המים. ולכך קרן אור פניו. ולכך עושים "הקרנות". ולכך הרוצה להינצל ממחלה זו, עליו לדבוק במידת משה, שנמלט מן המים. ועיין פירוש המיוחס לרבינו סעדיה גאון (ספ"י, פ"ה) וז"ל, ח', סרטן, גלות מצרים. סרטן היא חיה גדילה במים, "נוצר לרפואה", עורו לנוי בשולי בגדי מלכים, וכו' לסרטן לאור"א בלע"ז. מה מעשיו בים, עובר לשאת במשאות במים על גבו לשאת סרטנים, ולא נמצא דבר זה לשאר חיה ובהמה, עכ"ל.

והבן שהוא שורש החולי, והוא שורש הרפואה, דבר והיפוכו, ששורשם אחד (ועיין רזיאל המלאך, שם מזל סרטן, קהד"ר, קה"ל, פרש"ת, וממנ"י. ודו"ק. עיי"ש בהרחבה, שסרטן אין לו גרון). ועיין פרדס רימונים (שכ"א, פי"ז) וז"ל, סרטן מים, והחונים עליו, עקרב דגים, עכ"ל. ועיין מגן אבות לרשב"ץ (פ"ד, המיוחד לתחיית המתים), בהרחבה, בצורות סרטנים.

וכנגד י"ב שבטים, שבט דן כנגד סרטן, ואבנו תרשיש, כמ"ש בציוני (במדבר). ועיין ספר הליקוטים (ויצא, כט) וז"ל, סרטן - מים, בנצח, הגדל במי החסד, עכ"ל. ורפואתו נעוצה בהמ' שכת החסד, ששורשו בחכמה, תורה אור, חכמת אדם תאיר פניו. ועיין אוצר עדן הגנוז (ח"ב, ס"ב) וז"ל, מזל סרטן, ואז השמש בתכלית העלייה, עכ"ל. כי תיקון הסרטן, ריבוי אור, הקרנות, כנ"ל, וסילוק ההסתר. ועיין רמ"ע מפאנו (מאמר הרקיעים) וז"ל, וכשיגיע השמש לראש סרטן, אז יהיה כדור הארץ מרכז לגופה של חמה, וכו', וברגע התקופה של תמוז החמה מאדמת קרני הסרטן, עכ"ל. והם "הקרנות", כנ"ל. ועיין ספר הברית (ח"א, מאמר יד, פ"ח) וז"ל, והסרטן יכול לילך ע"י ג' קרני הרגשה, עיי"ש. ועיין שבילי אמונה (הנתיב הרביעי, השביל הראשון) וז"ל, וכאשר הבורא ית' מצייר את העובר ע"י שבעה כוכבי לכת, כן מתקן איבריו ע"י י"ב מזלות, וכו', סרטן - החזה והריאה והצלעות והטכול, עכ"ל. ודו"ק חזה וריאה, הארה. ועיי"ש בשביל השני.

והבן שריבוי הארה יוצר יובש. ותיקונו הארה דתיקון. אור - לחות, מאוזן. ועיין בראב"ד (ספ"י, פ"ה) וז"ל, הסרטן הוא בריאה ממים, ובמים יש רעים וטובים, של שמחה דמעחה

הגדל בים (בשתי אצבעות, עיי"ש אות רעו). ויש לרמוז בזה, סרט"ן בגימט' שי"ט (לשון שטות, שורש החטא. ול- שון שיט במים, שורש התיקון, ודו"ק) ורמז, סרט"ן הגדל, היינו בהגדיל והוספת הכולל ויהיה מספרו ש"ך, בי"ם הוא ב"ן. הנה ש"ך ב"ן מספרו שב"ע, מספר שלום, היינו הוי"ה אלקי"ם במילוי יודי"ן, עכ"ל.

ובפרטות על כל אדם לחפש את הנקודה החלשה שבו ולתקנה, הן בחיצוניות והן בפנימיות.

מאירה את העינים (אור - לחות, מאוזן), ושל בכיה מכהה את העינים, והסוד והנה שם הנשים מבכות את התמוז, עכ"ל. ועיין פרי צדיק (ר"ח תמוז, אות א). ובמחזור לחג הסוכות, תפלת גשם, הלשון הוא, "ושמה חלקם בחיים, כסרטן גדל במים חיים, מים חשופים ובקו חצוים, הוצא מבית מים חיים".

ולכך התיקון: הארת פנים, התבוננות בהשגחה פרטית, עיני ה' משוטטות בכל, מאירת עינים.

ומלבד כך, תיקון המים, תאוה. כמ"ש באגרא דפרקא (אות ריז) וז"ל, לא יאכל דרך רעבתנות, רק כמ"ש חז"ל, כסרטן

דתן ואבירם

"וַיֵּצֵא בַיּוֹם הַשֵּׁנִי, וְהָיָה שְׁנֵי אַנְשִׁים עֲבָרִים נְצִים, וַיֹּאמֶר לְרָשָׁע לָמָּה תִּכְּהוּ רַעָה, וַיֹּאמֶר מִי שָׂמְךָ לְאִישׁ שָׂר וְשֹׁפֵט עָלֵינוּ הַלְהַרְגֵנִי אֲתָה אֹמֵר כֹּאֲשֶׁר הִרְגַתְּ אֶת הַמְצָרִי, וַיִּירָא מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר אֲכֵן נֹדַע הַדְּבָר" (ב, יג-יד)

שני אנשים עברים - דתן ואבירם הם (רש"י, שם)

תיקון דתן ואבירם

שאלה:

האם דתן ואבירם הגיעו לתיקונם?

תשובה:

עיין ציוני (וישב) וז"ל, וכן דתן ואבירם, וכו', כים נגרש ומתקשרים בגלגל ראש עד בא חליפתם וירדו ולא יעלו, עכ"ל. אולם יעויין במגן דוד (אות ו') שיש להם תיקון בבינה, עיי"ש. ועיין עמק המלך (תיקוני שבת, פרק טז) שיהודה בן גרים שהרגו רשב"י, היה גלגול דתן ואבירם. ועיין ספר הליקוטים (קרח). וכתוב "תפתח ארץ תבלע דתן, ותכס עדת אבירם". שינוי לשון, שינוי במהות עונשם. ועיין רמ"ע מפאנו (מאמר מאה קשיטה, סימן פג). ועיין גלגולי נשמות לרמ"ע מפאנו (אות פ) דתן ואבירם נתגלגלו אח"כ בדואג ואחיתופל, ונתגלגלו אח"כ בשני פרים שהקריב אליהו בהר הכרמל. ודתן היה אביר יותר. עיין קהלת יעקב (ערך דתן). ועיין שער הגלגולים (הקדמה לט) שחלק ניצוצות שלהם נתקן ברבן גמליאל. ועיין רמ"ע מפאנו (שם) שדל"ת מתחלף בשי"ן ונעשה מדתן שתן, שבליעתן בקרקע הם תיקונם, וזש"כ "ותבלע עדת דתן", שהוא תיקונו באמת. ועיין ילקוט ראובני (שמות) בשם ספר התמונה (אות קיג).

כוונתם של דתן ואבירם שפעלו כנגד משה

שאלה:

שמעתי שכוונת דתן ואבירם היה לתקן את משה, לגרום לו יותר מידת ענוה ויותר שלימות ע"י ההתקוטטות שלהם עמו. האם זה נכון?

תשובה:

בשורש, כל דבר טוב, ולטובה. ומצד שורש נשמתם זהו כוונתם. אולם בהתפשטותה נתכוונו לחטא. ועיין מגלה עמוקות (וישב) שם שד"י, שי"ן דל"ת יו"ד, ס"ת דתן. וזהו שורשו בקדושה. ובקלקול נהפך דתן לנדת. עיין ספר הליקוטים (תולדות). ועיין רמ"ע מפאנו (מאמר מאה קשיטה, סימן פג).

בחינת "דתן ואבירם" בנפש

שאלה:

כיוון שכל דבר נמצא בעש"ן [עולם, שנה, נפש], מהו ה"דתן ואבירם" בנפש של כל אחד ואחד?

תשובה:

עיין רמ"ע מפאנו (מאמר מאה קשיטה סימן פג) שדתן היה עיקר ואבירם נגרר אחריו. אולם בספר הליקוטים (קרח) מבואר שדתן ממותק יותר בבחינת מים שנהפך לדם, דתן - נדת, ואבירם עכור יותר, לשון אביר לב.

ועיין אור לשמים (קרח) וז"ל, דתן רומז לגבורה לשון דין, ואבירם רומז לחסד שורש אברהם ושורש דתן ב"מחלוקת" יוסף ואחים, כמ"ש נלכה "דתינה", דתן-יה. עיין ייטב לב (ויגש). ולכך אמרו חז"ל (נדרים ס"ד ע"ב) שכל מקום שנאמר נצים ונצבים, אינו אלא דתן ואבירם.

ועיין תולדות יעקב יוסף (בא, אות ח') דתן ואבירם, שהם החומר והצורה שהם ב' הפכים. ועיין שם (פנחס, ג) שביאר איך זה בנפש.

בריחת משה למדין

"וַיִּבְרַח מֹשֶׁה מִפְּנֵי פְרַעֲהוּ, וַיָּשָׁב בְּאֶרֶץ מִדְיָן" (ב, טו)

תשובה:

זו בריחה, אולם חלק מן התהליך היא בריחה, לברוח לשורש, זו לא בריחה לדבר זר, אלא לחלקו, לשורשו. ולפעמים נצרך אף בריחה לדבר חייוני. לא כל העיתים שוות, לא תמיד נצרך להתמודד אלא פעמים לברוח, כדוגמת משה רע"ה, שתחילה "ברח" למדין, ואח"כ חזר להתמודד מול פרעה.

בריחה לשורשו וחלקו - חלק מהתהליך, כבריחת משה למדין

שאלה:

הרב כתב (ראה בהקדמה לספר בלבבי משכן אבנה חלק ז') שכאשר מדאי כואב וקשה לאדם, הוא צריך לקיים בעצמו "לולי תורתך שעשועי אז אבדתי בעניי", לשקוע כל כולו בתורה הק', ולהסיח דעתו מהקושי והכאב. והשאלה היא, האם אין זו בריחה מהמציאות?

ניסיון משה לסרב לשליחות להוציא את ישראל ממצרים

"וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל ה' בִּי אֲדֹנָי לֹא אִישׁ דְּבָרִים אֲנֹכִי גַם מִתְּמוּל גַּם מִשְׁלֹשׁ גַּם מֵאֵז דְּבָרָךְ אֶל עֲבָדֶךָ כִּי כָבֵד פֶּה וְכָבֵד לְשׁוֹן אֲנֹכִי" (ד, י)

גם מתמול וגו' - למדנו שכל שבעה ימים היה הקדוש ברוך הוא מפתה את משה בסנה לילך בשליחותו [וכו']. וכל זה, שלא היה רוצה ליטול גדולה על אהרן אחיו שהיה גדול הימנו ונביא היה (רש"י, שם)

תשובה:

משה חשש שהוא מצידו לא יעשה השליחות בשלימות, וחשש שמצד שפלותו לא ישלים המלאכה כראוי.

סיבת הסירוב של משה לשליחות - שמא לא יעשאה בשלימות מחמת שפלותו

שאלה:

בנושא הסירוב של משה ללכת בשליחות המקום לגאול את ישראל, משום שמא אהרון יפגע, כמו שאומר רש"י במקום, לא מובן הדבר, הרי משה רבינו במיוחד הכיר את גדלות בוראו, ואיך סבר לסרב? הרי אם ה' ציווה אותו ללכת, הרי שהדבר הזה הוא טוב גמור ומדוע שתצא תקלה על ידו?

מילת אליעזר

"וַיְהִי [משה] בְּדֶרֶךְ בְּמִלּוֹן וַיִּפְגְּשֶׁהוּ ה' וַיִּבְקֶשׁ הַמִּיתוֹ" (ד, כד)

המשך שאלה:

ויתר על כן, מדוע נתחייב משה מיתה על שלא מל את בנו, ובפרט שזה היה קודם מתן תורה?

תשובה:

הוא הכניס את עצמו לסכנה, לשליטת הנחש. כמ"ש בבית עולמים (דף קלט, ע"א), וז"ל, וכאשר לא מל את בנו אז פגם בז"א, ואז אתהפך מטה לנחש, ולכך ויבקש המיתו, עכ"ל.

ויבקש המיתו - המלאך למשה, לפי שלא מל את אליעזר בנו, ועל שנתרשל נענש מיתה. תניא, אמר רבי יוסי, חס ושלום לא נתרשל, אלא אמר אמול ואצא לדרך, סכנה היא לתינוק עד שלשה ימים, אמול ואשהה שלשה ימים, הקדוש ברוך הוא צוני (פסוק י"ט) לך שוב מצרים. ומפני מה נענש, לפי שנתעסק במלון תחלה (רש"י, שם)

בפרשת שמות התעוררתי לכמה שאלות בענין "ויהי בדרך במלון ויפגשהו ה' ויבקש המיתו", ואגיד אל החכמים ואין מגיד לי. ואלו הן:

שאלה:

מדוע כתוב בפסוק ויפגשהו ה', הרי ברש"י מבואר שמדובר במלאך שפגשו?

תשובה:

ויבקש המיתו - מלאך. ויפגשהו ה' - קב"ה כביכול. עיין זוה"ק בראשית (צג, ע"ב).

המשך שאלה:

מדוע הוזכר כאן שם הוי"ה שעניינו רחמים, הרי זה היה מלאך שבא לפורענות?

תשובה:

כנ"ל, המלאך היה גבריאל כמ"ש בזוה"ק הנ"ל.

מדוע נכתב הלשון "פגישה"**המשך שאלה:**

מדוע נכתב כאן בדווקא הביטוי "פגישה" כלפי ה' אל משה?

תשובה:

פגישה, נוטריקון פה-גש-יה. וזהו בחינת משה דבר של הדור, פה אל פה. ועיין רש"י הירש (מקץ, מו, ל).

03.578.2270

books2270@gmail.com

ספרי מאה שערים

רכישת ספרי הרב: ספרי

אברמוביץ

משלוח ברחבי העולם

U.S.A.
SHIRAH DISTRIBUTORS
Tel. 718-871-8652

4116 16th Avenue
Brooklyn, NY 11204
sales@shirahdist.com

ליקוטים - שמות

ותרא אותו כי טוב

ולכך מודגש "ויקח את בת לוי", בחינת "בת".

וכן זה היה ע"י מרים, שהיא בחינת ביתו של עמרם. וכן מרים גי"מ ארץ, בחינת מלכות. וז"ש ונערותיה הולכות על יד היאור וגו'. ופרש"י "אצל היאר וכו' ורבותינו דרשו וכו' הולכות למות לפי שמחו בה". לפ"ז יש לפרש "הולכות על יד היאר" כפשוטו, שהולכות על בחינת יד, שרצו לבטל בחינת יד שבמשה, שהיא בחינת מלכות כנ"ל, שרצו שלא יכנס לבית פרעה ששם בחינת מלכות.

וז"ש "והנה נער בוכה" ופרש"י "קולו כנער". כלומר בחיצוניות היה נראה קטן. בפנימיות, בקולו היה נער. הענין כנ"ל, שמשרע"ה היה בו ב' בחינות. דעת, ז"א, וזה בפנימיות, ולכך קולו שהוא בחינת פנימיות ז"א, היה נער. אולם בחיצוניות, בחינת מלכות היה קטן.

והנה משה היה בו ב' בחינות.

א. דעת בז"א דעתיק.

ב. בחינת מלכות. ולשניהם נצרך גידול. והנה הדעת מקבל חלקו מבינה, ולכך כתיב "ותקרא את אם הילד". אם בחינת בינה, והיא היניקה אותו. ובחינה ב' שבו, שהיא מלכות, קבל בבית פרעה כנ"ל. ולכך כתיב "ויגדל משה". ופרש"י "שמנהו פרעה על ביתו". כלומר מעט בחינת מלכות, וזה קיבל בביתו. ולכך גם שם נעשה בחינת "כבד פה", פה מלכות, כי שם נצרך לו לקנות בחינת מלכות, ובזה היה מלחמה. ולכך מיד שכתוב "ויגדל משה" (בבית פרעה) כתיב "ויצא אל אחיו" שמשם קיבל כח מלכותו למלוך על בני"י. ומיד במעשה הראשון כתיב "ויפן כה וכה" וגו'. בחינת מלכות, הנקראת כה, ובה נס"ת כל שמכח מידה זו יצא אל אחיו. וכיון שכל כח יציאתו היה מכח מדת מלכות לכך כתיב "הלהרגני אתה אומר" וגו'. ופרש"י "מכאן אנו למדים שהרגו בשם המפורש" הרגו בבחינת שם, שמושרש במלכות.

וכיון שמדת המלכות ענינה גילוי, ומלך שלא נודע ולא יצא טבעו בעולם אינו מלך, לכך בהכרח שיהי בחינת "אכן נודע הדבר". "הדבר", בחינת "דבר אחד לדור", מנהיג, מלכות. ולכך כתיב "וישמע פרעה את הדבר הזה ויבקש להרג את משה" וגו'. מדין מורד במלכות, שה-

משה הוא גואל ראשון, הוא גואל אחרון. וענינו לבטל את הרע ולגלות שהכל טוב. ולכך כתיב ביה, "כי טוב". והנה כתב רש"י שם שאמו היתה אז בת ק"ל שנה. הענין, ק"ל שנה, ק"ל גימ' עני, ובחינת משה עתיד ליתחבר עם בחינת דוד, מלכות, ומזה יצמח מלכא משיחא. ולכך בלידתו הושרש בחינת מלכות, שהיא בחינת עני.

והנה כתיב שם "וילך איש מבית לוי ויקח את בת לוי". ופרש"י, "פרוש היה ממנה", ע"ש. הענין. אי אפשר שמן הבנין הקודם שנולדו בנים, יהיה הבנין לגואל. מוכח הדבר שקודם יחזור הבנין הקודם לבחינת אין, וזה הגי' רושין, ויבנה בנין חדש שממנו יצמח הגואל. ועיקר הב' ניין, מכח הגזירה שאמרה לו מרים, "גזרתך קשה משל פרעה" וכו'. נמצא הגזירה שורש הרע, גרם לפרוד, לאין של הבנין הקודם, ולבנין החדש. הרי שהרע אינו חורבן כלל, אלא תיקון גמור. וכיון שמשה גואל אחרון נצרך לו מדת מלכות, נוסף על שורשו דעת.

לכך "ותשם בסוף על שפת היאור". יאר, אותיות ירא, שפת היראה, בחינת מלכות.

ולכך גדל בבית פרעה, שיקבל משם מדת מלכות.

וכן הושם בתיבה, שהתיבה בחינת מלכות.

ולכך הצלתו ע"י בת פרעה, בחינת "בת", שהיא בחינת מלכות. וכן ע"י "ותשלח את אמתה ותקחה". ופרש"י "ידה". בחינת יד, בחינת מלכות, דוד גימ' יד. ועוד, אמתה גימ' מות, ופרש"י "ותשלח את אמתה", היא שלחה את בחינת מות שכולו טוב, ואז ותקחה שזה בחינת הגואל לבטל הרע כנ"ל.

וענין שאמרו חז"ל "את אמתה, את ידה, ונשתרבבה אמתה אמות הרבה". מפני שמשה צריך ליתחבר עם בחינת מלכות, ואינה בחינתו ונצרך שמדת יד תשתרבב ותגדל ותתחבר עמו. וז"ש, "האלך וקראתי לך אשה מינקת מן העבריות". ופרש"י "שהחזירתו על מצריות הרבה לינק ולא ינק לפי שהיה עתיד לדבר עם השכינה". כלומר, היה עתיד ליתחבר עם המלכות, שהיא בחינת שכינה, וזה ע"י פיו שהוא בחינת מלכות.

ובחינת לדבר, בחינת זיווג כמ"ש "ראוה מדברת".

שמא אינם ראויין ליגאל". כיון שחטאו בפה שהוא בחינת מלכות. (ספר קול דממה דקה)

בין שלקח כח מלכותו ממנו. וכיון שכל כח גאולתו היה מכח מלכותו, לכך כתיב "וירא משה". ופרש"י "ומדרשו, דאג לו על שראה בישראל רשעים דילטורין, אמר מעתה

כי מן המים משיתיהו

המתקה) גרידא, אלא בבחינת המתקה. ובענינינו בחינת ההמתקה נעשית ע"י בחינת אין שלמעלה מבחינת ענג כנ"ל. והנה תחילת שורשו של משה רע"ה מבחינת הבל, כנודע. ועומק ענינו של הבל, מלשון להבל כל דבר. והיכול זה הוא הפיכת הדבר מן יש לאין. וכאשר יש בחינת הבל בשלמות, אזי הנשמה תופסת את כל הבריאה כולה בבחינת הבל, היכול. ואז הכל אינו יש אלא אין. (והבן, שאף ששלמה המלך ע"ה אמר ז' הבלים, באמת יש ל' הבלים, כנגד ע"ס. אלא שהוא דיבר רק כנגד ז' ימי הבנין, ז"ת, כנודע.) וזה סוד שורשו של משה, שורשו היכול, אין. (ספר קול דממה דקה)

על שם כן נקרא משה רע"ה, "כי מן המים משיתיהו", מים, יסוד התענוגים, כנודע. ו"מן המים משיתיהו", כלומר מר העלאה למעלה מן עולם התענוג. וכבר כתבנו "אין למעלה מענג", אל תקרי אין, אלא אין, כיסוד הבעש"ט הק'. והאין הוא למעלה מן הענג. וזה שרש פנימיות משה רע"ה, מן האין העליון. ועומק פנימיות זו, יתגלה בו כאשר הוא יהיה משיח, "עד כי יבא שילה", דא משה", כמ"ש בזוה"ק. ותחלה היה משה רע"ה בדור המבול, כנודע. ודור זה כולו דבק באהבה בתענוגים, ענג. ואז הוא היה בבחינת "צדיק" ("כי אותך ראיתי צדיק" וגו'), "נטר ברית". אולם זה אינו התיקון השלם. כי התיקון השלם אינו בבחינת הבדלה (מתוך בחינות הכנעה, הבדלה,

בעבודה קשה בחומר ובלבנים

שלו היא לעמוד בקושיא, והתשובה היא רק היכא תמצא אבל הוא מחפש עוד קושיא כדי שהוא יכול לעמוד בקושיא - אז הנטייה של נפשו הוא להיות 'קשה עורף'.

זה דבר דק בנפש: יש בני אדם שבכל חייהם הם מחפשים בירורים, וכל קושיא כואבת להם כי הם מחפשים בירור. ויש בני אדם שנטייתם למצוא 'קושיות'. (שו"ת מתוך השיעור 'דע את תורתך חיבור לתורה' 006 המאור שבתורה)

בכל קושיא, אני רואה את ה'עורף' של הדבר ולא ה'פנים' של הדבר. זה הגדרת קושיא. כידוע, פרעה אותיות ער"ף, ומפרעה בא כל ה'עבודה קשה' במצרים של 'חומר ובלבנים' - וזה נקרא "עם קשה עורף". ובמתן תורה התגלה ההיפוך של עורף, שהיא "פנים בפנים", אמנם לאחר חטא העגל חזרו למעין מה שהיה במצרים - 'עבודה קשה' שעל ידי פרעה, גילוי של 'קשה עורף'. הם חזרו לאותו תפיסה.

כל דבר בבריאה יש בו השתמשות לטוב או לרע. יש התמודדות עם הקשיות כדי למצוא את התשובה. וזה ההשתמשות בכח של קושיא לטוב. אבל מי שהנטייה

בעבודת פרך

עומס יתר. אם אדם יכול לעבוד עשר שעות, והוא עובד שתיים עשרה שעות, הוא עובד מעבר לכוחותיו, ויוצא מהמנוחה. גם אם משתמשים במכונת מעבר לכוחות שלה - היא תתקלקל אבל גם אם נעביד את האדם בעבודתו דה שמצד הקושי היא כן לפי כוחותיו. אם הפעולה אינה מתאימה לנפש שלו - זוהי עבודת פרך. זו פעולה שאינה יכולה לנבוע מהפנימיות שלו. למשל, כאשר האדם יש לו תכונה של 'בעל מנגן', ובזה הוא פועל, הניגון יכול לצאת מהעומק הפנימי שלו, כי זה שייך לעומק הפנימי שלו. אבל כאשר האדם פועל פעולה שאינה שייכת לעומק הפנימי שלו, היא יוצאת בהכרח מהמקום החי

אומרים חז"ל, ש'עבודת פרך' זו עבודת אנשים לנשים ועבודת נשים לאנשים. כאשר האדם עושה פעולה שאינה שייכת לנפשו, כגון עבודת אנשים לנשים ועבודת נשים לאנשים, אין צירוף של הפועל לפעולה. אם הוא פועל פעולה שאינה שייכת לחלק שלו, הוא אינו יכול לפעול אותה מתוך פנימיותו. הוא יכול לעשות את המעשה רק כמעשה קוף בעלמא, או כמעשה 'עבודת פרך', שהיא בעצם ההיפך הגמור של מנוחה. יש 'עבודת פרך' בעצם - עבודה קשה ביותר. כשאדם עובד עבודה קשה, בחומר ובלבנים, זה מפקיע ממנו את המנוחה. אחד מהמפריעים למנוחה, הוא מה שנקרא היום

דע את תורתך - חיבור לתורה

פרק יג' - שכינה בעסק התורה

שעוסק בתורה. אבל מהו המדרגה השלימה של עוסק בתורה? כשיש ששים רבוא נשמות שעוסקים בתורה.

נאמר על תלמידי חכמים שהם לומדים באופן של "כנתינתה כך נטילתה", כמו שנתינתה היה בששים רבוא כך נטילתה בששים רבוא. בעומק, אם בכל פעם כשאדם שעוסק בתורה היה גילוי שכינה מתחדש, העסק הוא חדש והגילוי שכינה הוא חדש, אז זה היה גילוי השכינה במדרגת יחיד שעוסק בתורה בלבד. אבל כיון שעדיין יש "קול גדול ולא פסק", נמצא שעדיין יש את ההמשכה מאותו גילוי השכינה במתן תורה - ושם היה ששים רבוא.

וא"כ בדקות בכל פעם שהאדם עוסק בתורה, זה המשך למתן תורה. וא"כ מצד שיחיד יושב ושונה השכינה כנגדו, זה לא המשך של מתן תורה, אבל יתר על כן כיון שהשכינה כנגדו זהו המשכה ממתן תורה שזה גילוי השכינה בששים רבוא יחד. זה מתגלה בכל עסק פרטי שהאדם עוסק בתורה.

זוהי האבחנה של תלמידי חכמים שהם לומדים תורה באופן של כנתינתה כך נטילתה, מדוע, כי תלמיד חכם אמיתי שעוסק בתורה הוא מצרף את עצמו לעסק של המשך של מתן תורה. ומי שאיננו תלמיד חכם והוא ויושב ועוסק בתורה, מדרגת העסק שלו בתורה היא כביכול במדרגה של שכינה כנגדו רק באופן של יחיד, ובאופן נעלם, זה המשכה ממתן תורה, אבל זה לא באופן גלוי. מדרגת תלמיד חכם שיושב ועוסק בתורה זה גילוי השכינה של המשך מתן תורה בהתגלות אצלו - ובמתן תורה, היה שם ששים רבוא.

הצורה הראויה ליחיד העוסק בתורה - להתחבר להמשך של מתן תורה

הגמרא אומרת על תלמידי חכמים שעוסקים בתורה 'בד בבד'^א, שנאמר עליהם 'חרב על בדים ונאלו - חרב על צואריהם של שונאיהם של תלמידי חכמים שיושבים ועוסקים בתורה בד בבד'. איפה ה'חרב' הזו מתגלה? הרי בתורה ניתנה על הרי סיני שגם נקרא 'חרב', מלשון חורבן, וידועים דברי הגמרא (מסכת שבת פח). כאשר בני ישראל עמדו תחת הר סיני לקבל את התורה, אמר להם הקב"ה, 'אם תקבלו את התורה, מוטב, ואם לאו, שם תהא קבורתכם', ואומרים על זה רבותינו, שאם לא יקבלו את התורה, הבורא מחזיר את העולם ל'בונה עולמות ומחריבן', ומצד כך הרי סיני נקרא חורב. מי שיושב ועוסק בתורה לבד - ההר סיני מתהפך

שכינה כנגד מי שעוסק בתורה

הגמרא במסכת ברכות (ה.) אומרת שאפילו יחיד העוסק בתורה, שכינה כנגדו, שנא' בכל מקום שאזכיר את שמי אבוא אליך. ננסה קצת להתבונן בס"ד, איך נראה עסק התורה.

'כל מי שיושב ושונה בתורה קוב"ה יושב ושונה כנגדו', שנאמ' "כי ה' יתן חכמה מפיו דעת ותבונה". הצורה של עסק התורה היא לא רק באופן שהאדם יושב ולומד לבד, אלא בצורה של ה'שכינה כנגדו'. זה מעצם העצמיות של עסק התורה - אדם הלומד תורה יושב ועוסק בתורה לא לבדו, כי השכינה נמצאת עמו.

במעמד הר סיני, היה התגלות של הקב"ה, "וירד ה' אל הר סיני", הרי שהאופן של נתינת התורה היה באופן של גילוי שכינה. מעולם לא התגלתה מדרגה של תורה אם אין גילוי של שכינה. וצורת העסק של תורה צריכה להיות באותו אופן של מתן תורה, "זכור יום אשר עמדת לפני אלוקיך בחורב" - באימה ביראה ברתת וביזעה. זה בא מעצם התורה שניתנה באופן של אימה ויראה, אבל בדקות, גם מפני כי התורה הוא מלשון הוראה, יראה. ויתר על כן - כי השכינה נמצאת עמו, "הקב"ה נצב בעדו". זו צורת מתן תורה.

כל עסק התורה צריך להיות מעין מתן תורה

תמיד כל עסק התורה צריך להיות 'מעין' מתן תורה. כל 'מעין' מלשון 'מעייין' - וכל מעייין היא התפשטות של השורש למקום הרחוק.

כל עסק התורה הוא רק המשכה של מדרגת מתן תורה, המשך של מתן תורה, ולא מציאות מחודשת, אלא המשכה של "קול גדול ולא יסף", ודורשים חז"ל "ולא פסק", ומצד כך, כל דיבור של דברי תורה הוא רק הצטרפות למתן תורה שעדיין אנו מדברים את אותו קול גדול ולא פסק של העשרת הדברות.

וא"כ בכל פעם שהאדם עוסק בתורה והשכינה כנגדו, זה לא גילוי שכינה חדש, אלא זה חזרה למצב של מתן תורה, ששם היה גילוי שכינה גמור.^א

להצטרף להמשך של מדרגת מתן תורה - מדרגת ששים רבוא

הגמרא אומרת שיש גילוי שכינה בשלשה, ובשנים, וביחיד

^א ואם השכינה לא כנגדו, על זה נאמר "ולרשע אמר אלוקים מה לכם לספר חוקי" - אותו רשע זה אדם שלומד והשכינה אינה כנגדו.
^ב הלשון כפול של 'בד בבד' הוא, לא כי הם עוסקים בתורה לבד, אלא כי הם לא מצורפים לששים רבוא. וזה נקרא חרב, חורבן. ולכן חרב על צואריהם. אבל אם יושב ועוסק בתורה לבדו והוא מצורף למתן תורה, נמצא שבעומק הוא מצורף מדרגת ששים רבוא. ובעומק הוא לא בכלל אלו שעוסקים תורה בד

'כללותיה ופרטותיה ודקדוקיה כולם נאמרו למשה בסיני' - שם הכל היה בהתגלות, ומשם אני ממשיך כל דבר. יסוד מוסד לכל מי שיש דעת בקרבו, כל עסק התורה הוא רק המשכה למתן תורה. אדם שקם בבוקר ופותח גמרא והוא תופס שהוא 'מתחיל' ללמוד תורה, יש כאן ניצוץ של כפירה. אין 'להתחיל'! התורה היא המשך!

"והגית בו יומם ולילה" - זה מצוה שאין לה הפסק בין ביום ובין לילה. אם היה הפסק של לילה אחד ח"ו, אין המשך למתן תורה. מאז שניתנה תורה שהוא "חוקות ושמים נתתי", אם אין הפסקה, העולם היה חרב. התורה ממשיכה כל הזמן. אילו היה כביכול זמן לעסק התורה, היא היתה נמצאת בגבולותיה של זמן, ואז לא היה המשכה למתן תורה. ואז מתן תורה היה עבר, לא הווה. אבל התורה ממשיכה כל הזמן, אין לה הפסק יום ולילה, כי היא המציאות שממשיכה את הכל.

אם האדם עוסק בתורה לא באופן של המשך אלא הוא מפסיק במשנתו, בעצם כך שהוא פוסק משנתו, הוא כבר לא מצורף למתן תורה.³ אז אצלו התורה כל הזמן היא רק תורה חדשה, ואינה המשכה של מתן תורה, ולא זה הקיום של מציאות התורה. כל מציאות שנקראת תורה היא רק דבר שממשיך, להמשיך את אותו מדרגה של מתן תורה.

היסוד הזה צריך שיהיה ברור מאד מאד מאד. כל התפיסה שנקראת עסק התורה הוא לא דבר חדש. כל ענין העסק בתורה הוא שאני ממשיך את דבר שקודם לכן. התורה היא בדיוק מציאות הפוכה מהדין של "סוכה ישנה פסולה", המציאות של התורה היא דבר ממשיך.

'הלומד תורה לשמה - נעשה כמעין המתגבר'. זה אדם שמגיע למציאות הפנימית של התורה שכל ענינה דבר מתמשך, לא כח שהוא בר הפסק.

עמלק בא כשיש ספק, שורש אותיות הפסק. עיקר הספק חל כשיש ספק האם להמשיך או לא, וזה מביא לידי הפסק. זה נקרא 'רפידים' - ש'רפו ידיהם מן התורה'. בעומק זה התפיסה שהדבר לא תמיד ממשיך. כל מציאותה של התורה היא דבר שהיא בר המשך. מאיפה ממשיכים את נקודת המשך? ההמשך הברור מתחיל ממדרגת גילוי של מתן תורה. תחילת הדבר היה מתן תורה, ומכאן ואילך הכל ממשיך.

לו 'ל'חרב'. ולכן 'חרב על בדים ונאלו, חרב על שונאיהם של תלמידי חכמים שיושבים ועוסקים בתורה בד בבד'.

תלמיד חכם אמיתי, גם כאשר הוא יושב ועוסק בתורה לבד, 'התורה מונחת בקרן זוית, וכל הרוצה יבוא ויטול' אצלו, ו'מי שיושב ועוסק בתורה בצנעה, תורתו מכרזת עליו בגלוי' - שגם בשעה שהוא עוסק בתורה בצנעה, הוא באמת מתחבר לכל הששים רבוא. ולכן דייקא מפני כך, 'תורתו מכרזת עליו בגלוי'. הוא מצרף את עצמו למדרגת מתן תורה שהיתה, ונמצא שכל פעם שהוא עוסק בתורה, יש לו את ההמשכה של גילוי השכינה במדרגת ששים רבוא נשמות ישראל.⁴

תפיסת המשכה

כאשר האדם יושב ועוסק בתורה במדרגת מתן תורה, זה עצם הציור של כל עסק תורה. יש בזה הרבה והרבה מאד פנים, אבל היסוד מוסד, כל פעם שהאדם יושב ועוסק בתורה - זו לא תורה חדשה, אלו זו אותה תורה שהתגלתה בהר סיני, והעסק בו הוא המשכה.

בחיצוניות, זה מפני שמה קיבל תורה מסיני ומסרה ליהושע וכו' בכל דור ודור, אבל בפנימיות הדבר, בכל פעם שאני עוסק בתורה אני ממשיך את ההארה של מתן תורה.

לאחר החטא העגל, נפגם מדרגת מתן תורה, ומאז, מדרגת מתן תורה שהיה במדרגת 'משה קיבל תורה מסיני ומסרה ליהושע' - לא יכול להימשך. מה קורה ראו שמה לא בא? היה הפסק לנקודת המשכה של מתן תורה. זה היה עומק הפגם של חטא העגל.

נאמר למשה סיני 'מה שכל תלמיד ותיק עתיד לחדש', ועומק הדבר הוא, כי הכל זה המשכה, לא דבר מתחדש. בלשון רבותינו, כל דבר שהיה נעלם ונסתר ועכשיו נתגלה - זה נקרא חידוש. כמו שהלבנה התכסתה ואחר כך נתגלתה, וזה נקרא חידוש הלבנה. וא"כ חידוש הוא חידוש של דבר שקיים בהסתר ואחר מכן התגלה.

וא"כ כל חידושי תורה אינם חידושים כפשוטו אלא הם דברים שהיו בהסתר ועכשיו מתגלים, נתהפך שח"ד דקלוקל, שוחד, ונעשה חד"ש, חידוש. ואיך נעשה הגילוי של החידוש? זה מכח המשכה של מתן תורה. אני ממשיך את הדבר ממתן תורה.

בבד [כי בעומק הוא לא לומד לבד].

³ שנים שעוסקים בתורה 'נכתבים' בספר הזכרון, עומק הדבר, כל כתב יש בו אותיות, שהוא לפחות ב' אותיות, וכמו בהלכות שבת שלא חייב על מלאכת כתיבה אלא בשני אותיות. כתיבת אות אחת נקרא סימן, אבל שני אותיות נקראת כתיבה. שנים שעוסקים בתורה הם בבחי' כתיבת שני אותיות ולכן הם נכתבים בספר.

⁴ התורה למעלה מן הזמן כי התורה קדמה לעולם. מי שתופס את התורה שהיא נמצאת בזמן לבד ולא למעלה מזמן, חסר לו בעומק אורה של התורה. ¹ ייש לשאול על כך שהרי כל אדם צריך לקבוע עיתים לתורה, וכמו שחז"ל אומרים שאחד מן השאלות ששואלים את אדם כשיגיע למעלה הוא, "קבעת עיתים לתורה?" הרי שהתורה לכאורה נמצאת בגבולות של זמן. התשובה הפשוטה וברורה לכך היא, ששאלה זו לא נשאלת לכל אדם, אלא למי שנמצאת במדרגה מסוימת. ברור שמי שנמצא במדרגת "והגית בו יומם ולילה", אין שואלים אותו האם קבעת עיתים לתורה.

² גמרא אומרת שקביעת עיתים לתורה הוא בזמן שהעיתים מתחלפים, אבל בדקות יותר, זמן קביעת התורה הוא נקודת התחלפות היום ולילה, ולילה ליום. ומצד כך, "קבעת עיתים לתורה" הוא שיצרף את היום ללילה. אין הכוונה במובן החיצוני שלא להפסיק כלל מלימוד, שזה דבר בלתי אפשרי. אלא, לתפוס במובן הפנימי שאין לה הפסק.

שולחן ערוך עם ביאור בלבבי משכן אבנה

סימן יא' - סעיף ה': אין עושין הציציות מהצמר הנאחז בקוצים כשהצאן רובצים ביניהם, ולא מהנימין הנתלשים מבהמה, ולא משיזרי שתי שהאורג משייר מהגד בסוף הבגד, והטעם משום ביזוי מצוה.

פירוש על דרך הסוד - סעיף ד' שורש הדבר שנאסר

ליטול לציצית ממזמר שנחערב בקוצים, והנה כחז בשער הכוונות (דרושי הציצית, דרוש ג) וז"ל, וענין הציצית, דע כי מרישא דא"א נמשך חד קולא דשערי דתליא עד רישא דז"א, כנוצר באדרת נשא דקף קכט, ע"א, וקלא, ע"ב. והנה הוא מאיר צמחין דז"א, ומוציא הארתם לחוץ כנודע, וגם צ"א נמשך מן רישיה חד קולא דשערי ותליא עד רישא דנוק' וכו'. וסם צפרשת שלה לך ציארנו דאית לך ואתי לך, כי לך הוא דוכ' והוא קולא דשערי דא"א, ונקרא לך דוכרא משום דאתפשט עד רישא דז"א דהוי דוכרא, אבל קווי דז"א אקרי לציצית נקבה משום דאתפשט עד רישא דנוק', וכו'. וזה ע"י הכאת ההוא קולא דשערי צמחין דז"א יוצא הארתם לחוץ וזולטת צמחין ונקרא לך דוכרא, והארת מוחין צרישא דנוק' הזולטת ע"י הכאת קולא דשערי דז"א נקרא לציצית נקבה, וכו'. שכל ד' לציצית הם חד קולא דשערי, עכ"ל.

והצן ששורש הציציות, קולא דשערי, ולעומת כך הם קוצים דקלקול. ולכן אמר שנחערב עם קוצים סותר צעם היותו למהות הפנימית של הציציות, ודו"ק. ולכן כל צורת הציציות מעין קוצין, וכלשון הרא"ש (הלכות ציצית, סימן יד) חוטים התלוים צריעה וזולטין כמין קוצין, עכ"ל (ועיי"ש שהוא איירי בפסול, אולם בעומק זהו צורת כל ציצית) וסוד שער הציצית צקוד קוולותיו תלתלים, כמ"ש בשער הכוונות (שם, פ"ב) וז"ל, אלו הציציות צהייתם נמשכים עד החזה של ז"א, הם שחורים, צקוד קוולותיו תלתלים שחורות כעורב, עכ"ל. והוא קוולותיו ששורשם צחינת קולא, והצן.

וכתב צמורת חכם (דף קמא, ע"ב) וז"ל, ואע"פ שכתב שיוצאים צחינת לציצית צרישא דנוק' והכאת קולא דשערי צ"א, הציצית שלנו אינו אלא הקולא דשערי צעמנו, עכ"ל. ושורש דצריו כחז צמחית שמורים (שער הציצית, ד"ה למה נקרא שמו ציצית) וז"ל, אבל קולא דשערי דרישא דועיר, הוא "צעמנו" נקרא לציצית לשון נקבה, לפי שהוא מתפשט ונתלה עד רישא דנוקבא, עכ"ל. וכן הוא בעולת תמיד (שער הציצית). ועיין שמן ששון (שער הכוונות, דרוש ב, אות ז).

והנה ששורש, זהו קוץ, רוא של קוץ אחד, ושורשו צקוץ של יו"ד, ולתא מקוץ נעשה קבוץ, קוץ-ג. ועיין פירוש על ספר המצות לרס"ג (מצות עשה קא, אות ו'). וכמ"ש צפע"ח (שער הציצית, פ"ג) וז"ל, כאשר אנו מגיעים לשמע ישראל, אנו מקבצים הד' לציציות, עכ"ל. ועוד כתב שם (שער ק"ש, פ"ג) וז"ל, ותכוין צמחך מארבע כנפות, כי הם סוד ד' כנפות הציצית של המלכות הנקראת ארץ, לקבצם יחד צהייתם מפחורים, כדי שיהיו ארבעתם יחד צמלכות, עכ"ל. וכתב בשער תיקוני עונות (פ"ו) וז"ל, וד' כנפות שציצית, תקבץ צידך, וד' פעמים כנף גימט' כמנין לציצית, עכ"ל. וכתב צמחי אמת (חנוכה) וז"ל, מלות לציצית לקבץ הניצויות הקדושות. אמתא, שקולה מלות לציצית כנגד כל המלות שצמורה, ואמתא, לציצית עם החוטים והקשרים גימט' תרי"ג, היינו שהציצית מאספת הקדושה מכל המלות, עכ"ל. ועיין ליקוטי הלכות (ציצית, ה"ג) וז"ל, עיקר צחינת לציצית, שהם מעלין ומקבצים ומקשרין את צחינת מקום של כל אחד לצחינת למעלה מן המקום, שהוא צחינת מקומו של עולם, עכ"ל, עיי"ש (הלכה ז).

בירור הלכה - סעיף ד' ועיין להלן סימן רע"ה, סעיף י"ב, בהגה.

והנה מצינו כמה מקומות דין שיסודו משום ביזוי מצוה, כגון (שבת, כב, ע"א) רב אמר אין מדליקין מנר לנר וכו', טעמא דרב משום ביזוי מצוה. וזהו שהחפצא של המצוה לא יהא בזוי. ובלשון אחר אמרו (שם) ושפך וכסה, במה ששפך יכסה, שלא יכסנו ברגל, שלא יהיו מצות בזויות "עליו". וזהו שלא תהא המצוה בזויה על הגברא. ועיין טור להלן (סימן כא) שאסור להשתמש בתשמישי מצוה אף שלא בשעת המצוה, דומיא דכיסוי הדם, וכתב לחלק, וז"ל, ואפשר לחלק שאינו דומה לדם, דשאני התם כשמכסה ברגל עושה המצוה דרך בזיון, מה שאין כן כאן, עכ"ל. ועיין מור וקציעה (או"ח, תרע"א, סעיף ז') לגבי מתחיל במצוה שראוי לגומרה מפני שלא יהא מצוות בזויות עליו.

ונראה שאם הפעולה עצמה הוא מעשה בזוי, כגון לכסות ברגל, ע"ז אמרו שלא יהיו מצוות בזויות עליו. אולם אם המעשה אינו בזוי בעצם, אלא מפני שזה מצוה, ע"ז אמרו משום ביזוי המצוות, ופשוט. וכן שימוש בנר חנוכה למנות מעות, כיון שזה מעשה חולין בחפצא דמצוה בזמן המצוה עצמה, הוה מבזה את המצוות.

והנה כתב בעל המאור (סוכה, ד, ע"ב) והובא במג"א (על אתר, ס"ק ט) וז"ל, הטעם (שפוסלים כל אלו שנמנו כאן) דבעינן הכנף מין כנף, ואין מינים אלו ראויים לעשות מהם בגד, שהם פסולת הצמר, ואין בגד נעשה מכמותן, עכ"ל (וזהו טעם אחר מטעם השו"ע כמו שכתב המג"א שם). והנה מבואר בבעל המאור שמינים הללו לא רק שבאו ממין גרוע, אלא עתה הם גרועים, והרי שעתה הוא בזוי, והוא בבחינת שלא יהא מצוות בזויות עליו.

אולם בלבוש על אתר כתב, וז"ל, וטעמא בכלהו הוא משום ביזוי המצוה, כלומר שאם עושה אותם מאלו שהם פחותי הצמר, אע"פ שטוואן לשמה, נראה כאילו אין המצוה ראויה לעשות מן המובחר שבצמר, עכ"ל. והיינו שאין עיקר החסרון בעצם הצמר, אלא בפעולה מדוע נוטל צמר פחות שנראה שאין המצוה ראויה לעשות מן המובחר שבצמר, ודו"ק.

והנה המלבי"ם (על אתר, המאיר לארץ, אות י"ב) וז"ל, וי"ל נפק"מ בין שני הפרושים, בדיעבד ואין לו ציצית אחרים, עכ"ל. והיינו שלבעל המאור פסול, כי אין זה שם בגד, אולם ללבוש זהו חסרון מדוע נוטל פחות ולא משובח, וכל שאין לו יותר טוב, אין כאן בזיון, ועתה כשר לכתחילה כשאין לו אחר, ודו"ק.

ויש לעיין לדברי הלבוש, האם החסרון שעתה ניכר שזהו צמר פחות כדברי הבעל המאור, או שהבזיון זהו המקום והמקור שממנו נלקח צמר זה. ולפ"ז יש לדקדק להנ"ל, האם מיקרי ביזוי מצוה, או מבזה את המצוות.

הלכה פסוקה - סעיף ד' לכתחילה יש לקחת לצורך מצות

ציצית מן המובחר

קונטרס עתיק

עתיק - גבורה דעתיק מתלבשת בחכמה סתימאה דאריך

המצח, ושם הוא יסוד. ו- אשגחא פקיא, והם ב' ירכים, נ"ה, כי עמר נקא סוד אודנין ואלו ב' ירכין סוד עיינין. ז- ב' נוקבא דפרדשקי, ושם המלכות עכ"ל. והרי ששיטת האריז"ל שהלבשת גבורה דעתיק במוחא סתימאה, הוא תיקון שני מתיקוני גולגלתא, הנקרא טלא דבדולחא, (דלא כהגר"א בפירושו על ספד"צ פ"א, שס"ל שהוא בגולגלתא, עיי"ש). וביאר בזוהר הרקיע פירוש התלמיד לספד"צ, ד"ה ומ"ש בחד גולגלתא, וז"ל, טלא דבדולחא, הוא סוד המוח שבגולגולת, והוא נעשה מן גבורה שבמלכות א"ק, אשר היא נכנסת בתוך החכמה דא"א המדובק בחכמה דאין, ולפיכך יש בבדולח צחצחי אודם שמורה על דין, עכ"ל. ועיין שער מאמרי רשב"י ספד"צ, פ"א.

וביאר בנובלות חכמה (שכר יוסף אות נא) וז"ל, ואף על פי שכח הגבורות הם אדומים, וטבע האש לעלות, ואינם נגרים מתוקף הדין, מ"מ במקום הזה הם כולם חסד, לכך עשתה פעולת החסד, ונטפו למטה כמים הנגרים ארצה, עכ"ל.

והבן מאוד, שגבורה דעתיק נוטף ממנה מים, והוא כטבע המים שכאשר יורדים בכוחם לחזור למקור שממנו באו, וזהו מכח עתיק, גבורה דעתיק המתלבשת בחכמה שהוא חסד, ונתקן תיקון טלא דבדולחא, שהמים מכח כך חוזרים לגבוה שממנו באו, והוא מכח גבורה דעתיק להעלותם בחזרה בגבורה.

נתבאר שגבורה דעתיק מתלבשת בחכמה דא"א, במוחא סתימאה. וכלשון העץ חיים (שער כ"ט, פ"א, מ"ב) חכמה דא"א, נתלבש בה גבורה דעתיק, עכ"ל, עיי"ש בהרחבה שער י"ג. וכתב בשער מאמרי רשב"י (פקודי), וז"ל, גבורה דעתיק יומין הגנוזה במוחא סתימאה דא"א, היא הנקראת בוצינא דקרדינותא, עכ"ל. ועיין מבוא שערים (ש"ג, ח"ב, פ"ו), וז"ל, גבורה דעתיק לא נתגלו הדינים אשר בה, עד שנמשכו בדיקנא וכו' (עיי"ש), כי הגבורה דעתיק נקרא אלף עלמין, והיא חתומה וגנוזה תוך החכמה סתימאה דא"א הנקרא עזקא דכיא עכ"ל. וכתב בזוהר הרקיע (כא, דף לז, ע"ב), וז"ל, בוצינא דקרדינותא היא סוד כל הדינים שבעולם, והנה הם ש"ך דינים כנודע, שהם נמשכין מן בוצינא קרדינותא, אשר היא באמא שנמשכו אליה ממוחא סתימאה, אשר שם גבורה דעתיק, ואע"פ שאנו אומרים כי מבינה דינים מתערין, היינו מהבינה שהיא חלק בינה, ולא מבינה עצמה, עכ"ל. הרי ששורש כל הדינים כולם נמשכין מגבורה דעתיק המתלבש בחכמה דא"א, ומשם נמשכו ונתפשטו הדינים לתתא, כמבואר. וסוד הדינים, יסוד האש, כנודע.

והנה כתב בעץ חיים (שער י"ג, פ"ו, מ"ק), וז"ל, ז"ת דרדל"א, הם גנוזים בא"א, בסוד ז' תיקוני דגולגלתא הנזכר בריש ספד"צ, שהם (ר"ת) ג"טקע"ר פ"ח. א-גולגלתא ושם החסד. ב-טלא דבדולחא, והוא מוחא ושם גבורה. ג-קרומא דאורא, ושם הת"ת. ד-עמר נקא, ושם נ"ה. ה-רעוא דרעוין, והוא

בקרוב

שווה לכל נפש

בקרוב

כולל בתוכו שו"ת

בקרוב

330 עמודים

בקרוב

שיעורים שנמסרו

בא"י ובחו"ל

עץ חיים

עם ביאור בלבבי משכן אבנה
שער הנסירה ♦ פרק א' מ"ב

דרוש כולל כל בחי' ז"א כסדר וגם ענין נסירה באורך:

נסירה, בבחינת נס" ובבחינת נס", ואח"כ הם חוזרים פנים בפנים, ונכנס בהם מוחין דגדלות שהם מוחין דהויו"ת, ומתגלה בהם י' פעמים הויו"ה בבחינת ס"ר בסוד 'וירא ה' כי סר לראות'.

ונחדד שבחינת ס"ר יש בו בחינה שהוא קרוב לבחינת נס", והיינו שהוא סר מן הדבר, אך מאידך יש בו הבחנה של התקרבות והוא סוד וירא ה' כי סר לראות, כלומר הוא התקרב לראות, נמצא שמחד בחינת ה'סר' מצטרף לבחינת ה'נס', ומאידך מצטרף למה שחוזרים פנים בפנים ונכנס בהם מוחין דגדלות ואזי מתגלה בחינת ס"ר שהם י' פעמים הויו"ה. וזה התגלה ב'סנה' אותיות נס-ה, בסוד סיני אותיות נס-י-ג,

ועיין בדברי השפת אמת וז"ל, "דע אם אותה נפשך להבין פרק זה צריך לדעת ברכת אבות דחול ודר"ה מה שביאר רז"ל בהם בס' הכוונות דאל"כ הם כספר החתום ודי בהערה זה". ואולם לא נוכל לבאר כאן את כל מה שהתבאר שם בשער הכוונות אך נבאר כאן בתמצית ע"פ יסודי הדברים שהתבארו שם בדברי הרב.

ענין הנסירה הנה תחלה ע"י מוחין דקטנות היו דבוקים אב"א: כמתבאר לעיל לעולם בכל מדרגה יש מציאות של מוחין, כי אם אין מוחין אין מציאות של קיום, ולכן גם בקטנות יש מוחין, ואזי הם דבוקים אב"א, אולם מדייק הרב שיתר על כן מה שהם אב"א הוא ע"י המוחין דקטנות דייקא, כלומר המוחין דקטנות הם אלה שגורמים את הדבקות אב"א.

הקדמה: נקדים הקדמה קצרה, ואמנם הדברים עדיין סתומים וחתומים, אך זו פתיחה להבין מהות הגדרת הנסירה.

נסירה היא מציאות אחת שננסרת לשני חלקים, והיינו כי ז"ן היו במציאות אחת שמחוברים אחר באחר וננסרו זה מזה.

בפשטות בעלמא מציאות נסירה נעשית ע"י מסור שמפריד בין שני עצמים, והכא נמי ז"ן ננסרים ע"י כח אחר שמנסר בניהם, אולם בעומק שורש המילה נסירה, הוא מלשון נס", כלומר כל חלק 'נס' מהשני מעצמו ולא ע"י אמצעי אחר, בסוד 'הים ראה וינס', כלומר יש את מה שהים נס ונעקר ממקומו, מעצמו, ויש את מה שהים נחלק לחלקים, לי"ב חלקים כדי שיעברו י"ב שבטים כל אחד בחלקו. נמצא שבכל נסירה יש בה ב' חלקים, א' הפרדת חלק אחד מחברו, ע"י אמצעי. ב' מציאות הדבר שכל חלק נס מחברו מעצמו.

אולם שורש העליון של מציאות ה'נס" הוא נעשה מכח מדרגת ה'נס", והוא נמי בקריעת ים סוף שהים נס" מכח הנס'.

יתר על כן נסירה יש בה בחינת 'סר' בסוד 'וירא ה' כי סר לראות', כנודע בדברי הרב ס"ר הם י' פעמים הויו"ה. והנה התבאר בפרק הקודם דתחילה היו מוחין דקטנות שהם בבחינת גבורות בבחינת אל"ם, ואח"כ מוחין דיניקה בבחינת אלה"ים, לעומת כך מוחין דגדלות הם בחינת הויו"ת. והיינו כי כשהיו ז"ן אב"א היה בהם מוחין דאלה"ים, אולם אחרי שנעשה בהם

א בפתח, אולם הם גם אותיות נס בסגול כדלהלן.
ב ולהלן יבואר אי"ה שכח הנוסר הוא הדעת.
ג בפתח.
ד בסגול.
ה בפתח.
ו בסגול.
ז הסמך כפולה, משמשת לאות נ' בחינת נס', ומשמשת לאות ר' בחינת 'סר'.
ח בפתח.
ט בסגול.
י בפתח.

שהם בחינת 'קוראים אחריהם ואינן עונים', לעומתם אלה"ים דקדושה הם עונים, אך מ"מ הוא מדרגת אחר, כלומר היענות התפילה היא 'אחר' הבקשה, וכמבואר במדרש^{יא} דיש תפילה שנענית 'אחר' מ' יום, ויש 'אחר' כ' יום, ויש 'אחר' ג' ימים, ויש ליום אחד, ויש לעונה אחת, וזו מדרגת אחר מדרגת אלה"ים, אולם בחיבור פנים בפנים שהמוחין הם בסוד הוי"ה אזי התפילה היא בסוד 'והיה טרם יקראו ואני אענה עוד הם מדברים ואני אשמע', והיינו או קודם הבקשה או תוך כדי הבקשה, שהתפילה נענית עד שלא התפלל. ובעומק כל מציאות המוחין דאלה"ים באים להביא לידי מצב 'אחר', דהיינו מבחינת אב"א, מוחין דאלה"ים לבחינת פנים בפנים, מוחין דהוי"ה, והבן.

ואח"כ הפיל שינה לז"א וחוזרין המוחין להסתלק ממנו ונשאר בבחי' יניקה שזהו השינה והבן זה מאד: כנודע האדם כשהוא ער יש בו מוחין, אך בזמן השינה הוא הסתלקות המוחין, ולכן כשהיו ז"ן מחוברים אב"א הפיל שינה על ז"א, בסוד 'המפיל חבלי שינה על עיני', עיני דייקא, כי גילוי המוחין הם במדרגת ראש, וגילויים בחיצוניות הוא במדרגת ה'עין' בבחינת 'עיני השכל', וע"י הפלת השינה נעשה הסתלקות השכל, והיינו שיורד ממדרגת חב"ד למדרגת חג"ת שהוא יניקה, ולמטה מכך מדרגת נה"י שהוא קטנות.

ונבאר יסודי הדברים בתמצית, תחלה היה הז"א תלת גו תלת שהוא מדרגת עיבור, ואח"כ הוא גדל למדרגת היניקה שהוא נעשה ו"ק, ואח"כ הוא גדל ונעשה לו מציאות של מוחין, ונעשה ט"ס. ובכללות ממשי יש ד' שורשים למוחין^{יב}, 'א' נה"י של עליון נעשה חב"ד של תחתון, וזו הבחנה של מלעילא לתתא. וג הבחנות נוספות שהם מתתא לעילא, 'א' שמתחלקים ו"ק לשלישים ועולים חלקי הוי"ק להיות חב"ד דז"א, והוא במוחין דקטנות דיניקה, ב' במוחין דגדלות ער לים הנה"י דז"א לחג"ת והחג"ת לחב"ד כנ"ל, ג' הוא מה שנתבאר בדרושי הצלם, שיורדים החסדים שב' דעת מכח הדעת עד היסוד וחוזרים ועולים ובונים את המוחין, והתבאר שם שאינו מדין אור חוזר שיורד עד מלכות וחוזר, אלא החסדים יורדים רק עד היסוד בסוד 'עד זומם', דהיינו שאינו מגיע לתכליתו, בחינת זממה-מחשבה שלא יצא לפועל.

הבחנה אחרונה זו הוא השורש שהמוחין באים

ביאור הדבר, כי מוחין דקטנות הוא תפיסת כלל, כלומר קטנות תופס דברים בלא הפרטים אלא ככללות, כלומר אינו תופס את הכללות אלא הוא תופס את הפרט ונראה לו ככלל, והכלל נראה לו כצורת פרט, לעומת כך תפיסת גדלות היא תפיסת כללים עם הפרטים.

משמעות הדבר הוא כי תפיסת הקטנות תופסת דברים מחוברים בבחינת אב"א, כלומר בהשקפה ראשונה האחוריים נעלמים כי הם דבוקים זה בזה ולא נראים אלא כב' בחינות פנים משני צדדים, אולם זו אינה מדרגת הזו"ן אלא מדרגת עתיק שהם ב' בחינות פנים ואין שם בחינת אחוריים, כי מדרגת זו"ן בקטנות אינה אלא תפיסת אחר, תפיסת הפרט שנראה לו ככלל.

וכפשוטו מה שהם דבוקים אב"א מבואר בדברי הרב שהוא כדי שלא ינקו החיצונים, כי האחוריים הוא מקום יניקת החיצונים, ולכן הם מכוסים בא' חוריהן שלא ינקו מהן, אולם בעומק מתבאר השתא שעצם המוחין דקטנות שהם תפיסת אחר הם אלו שגורמים שיהיו דבוקים אב"א, מדין תפיסת אחר שהוא תפיסת הקטנות דזו"ן, וזו כל הוייתם ועומק חיבורם השתא, שכל חיבורים הוא אחר באחר.

אמנם השתא מבואר שפיר טעמא שהיו אב"א כדי שלא ינקו החיצונים, כלומר מחמת שהמוחין הם דקטנות שהם אלה"ים וכל אלה"ים נקרא אחר בערך למוחין דהוי"ה, לכן החיצונים שהם בחינת אלהים אחרים יכולים לינק משם, ודייקא מחמת אלהים 'אחרים' זו"ן דבקים 'אחר' ב'אחר', ודו"ק.

אולם בגדלות חיבורם הוא בחינת פנים בפנים, בסוד 'על כן יעזב איש את אביו ואת אמו ודבק בא' שתו היו לבשר אחד', דביקות דפנים בפנים, דביקות מכח הארת המוחין דגדלות שהיא הארת פנים, הארת הוי"ה.

לפי שעדיין אחוריים שלהם הם דינין של אלקים: כנ"ל דאמנם אלה"ים הם מצד הקדושה, אך מאידך אלה"ים הוא בחינת שהוא 'פונה אל אחר', 'פונה לזולת' תו', והוא מכח מדרגת אחר, פונה ל'אחר', לעומת כן בהוי"ה פונה לפנים של האחר מכח פנימיותו. ומזה משתלשל לתתא מצד הקלקול ענין אלהים אחרים,

^{יא} מדרש רבה ואתחנן.

^{יב} ובדקות יש דקויות נוספות.

של נה"י דאימא שהם חב"ד דז"א. ואולם הם עומדים בסוד או"מ על רישא דז"א, והיינו שאינן מסתלקין לעילא לגמרי לנה"י דאימא אלא עומדים בסוד אור מקיף על רישא דז"א.

ובחינה זו שכשהם מסתלקין המוחין עולים לעי לא דייקא ולא לתתא, היא מסיבה שהם המוחין נה"י דאימא שבאים מלעילא לתתא דייקא, כי מצד המור חין שעולים מתתא לעילא הם היו מסתלקין ויורדים לתתא ולא לעילא.

וגם חצי דעת תחתון המחבר את ב' עטרין כנודע, וכן חצי דעת העליון גם הוא נשאר עמהן חציו דמצד הח' סדים: והיינו שלא רק החכמה והחסדים מסתלקין, אלא גם הדעת, והזכ"ל שהדעת הוא שורש הכח שגור רם לנסירה, והיינו מכח ירידת החסדים שירדו מכח הדעת רק עד היסוד ולכך הטעם שהמוחין מסתלקין. נמצא שהוא עומק דברי הרב כאן שחצי הדעת תחתון המחבר את החו"ג וכן חצי הדעת עליון המחבר את החכמה והבינה, נשארים עם המוחין שמסתלקין, והיינו שהדעת גופא חילק את הז"א והנוק' והוא עצמו נחלק חצי דעת תחתון וחצי דעת עליון, משא"כ החכמה והחסדים לא נחלקים.

אמנם בינה וגבורות וחצי דעת תחתון וחצי דעת עליון אלו נשארים מלובשים תוך נה"י דתבונה (נ"א דאימא) וכן הם נסתלקו מז"א אמנם לא נשארו בסוד או"מ כמו האחרים כדי להאיר משם מן בחי' הרשימו שעולה ג"כ סוד שינה כנזכר אצלנו בענין תפילין (נ"א התפילות) ואמנם אלו נתלבשו תוך נוקבא וכמ"ש אח"כ: עיין בבלח"י שביאר ענין זה בהרחבה¹, והיינו כי יש מור חין דז"א המולבשין בנה"י דאבא שמולבשים בנה"י דאימא, והם מוחין דצד ימין שהם חכמה וחסדים, והם המוחין שנשארים עומדים על רישא דז"א, אולם המוחין המיועדים לנוק' שהם מולבשים בנה"י דאימא שהם צד שמאל בינה וגבורות, הם נכנסים לתוך רישא דנוק' ולא עומדים בסוד אור מקיף על ראשה.

מעשה מבואר כאן הגדרה נוספת במהות הנסירה, דהיינו שלא רק שנחלקו הז"א והנוק' שהיו אב"א, אלא שהכח שחיבר בניהם שהם המוחין, עתה נחלקו המוחין, ונמצא שלא רק שנסתלקו המוחין מז"א אלא נחלקו וננסרו המוחין עצמן, וחלקו של ז"א עומדים על ראשו וחלקה של הנוק' נכנסים לתוכה.

בסוד תוספת ולכן הם חוזרין ומסתלקין, כלומר הם בבחינת 'שאינן באים בפועל בשלמות', והוא סוד דברי הזוהר שחכמה נקראת חכמה מלשון כח-מה, והיינו שכל המוחין חב"ד נקראים בכללות חכמה, נמצא שכל המוחין הם באים בסוד כח-מה כלומר אינם באים בפועל אלא רק 'בכח', כי המוחין באים בסוד החסדים שבדעת שיוורדים רק עד היסוד ולא עד התכלית שהיא המלכות, כלומר לא ירדו לפועל אלא חזרו לעילא והגדילו המוחין מצד מדרגת ה'בכח' ולא 'בפועל', ולכן המוחין שגדלים הם רק במדרגה של בכח ולא בפועל וחוזרין ומסתלקין. וזהו שורש ההסתלקות מכח מוחין דקטנות ששורשם בשם אלקים.

אולם בדקות המוחין דהוי"ה מצד עצמן הם מוחין במדרגת 'בפועל', ורק המוחין דאלה"ים הם מוחין במדרגת בכח, אך מ"מ גם המוחין דהוי"ו מסתלקין כי החו"ב מסתלקין מכח הדעת, כלומר הדעת שהוא סוד המתקלא, שהוא המחבר בין החכמה לבינה, בין מצד דעת עליון המזווג ובין מצד דעת תחתון שמחבר בין או"א בסוד תרין ריעין דלא מתפרשין אהדדי כמבואר בסד"צ שבתחילה או"א היו אב"א ורק אח"כ חזרו להיות פנים בפנים, לכן כיון שכח הדעת עולה מתתא לעילא עולה במדרגת בכח ולא בפועל לכן כל המוחין מסתלקין, גם המוחין דהוי"ו ת.

והוא הגדרת 'שינה', דכמו שהאדם בזמן שינה הוא אינו בר דעת גמור, והוא קרוב לעיתים חלים ועיתים שטיא, ומטעם זה אם הזיק בשינה פטור, והוא היכא דהיה ישן ובא חברו לצידו כמבואר בירושלמי. והיינו כי השינה היא הסתלקות הדעת. והדעת הוא מה שהפיל שינה על הז"א, כי הדעת הוא השורש לנסירה, בסוד דעת המבדלת בזמן הנסירה, ובסוד דעת המ' חברת כשזו"ן חוזרין פנים בפנים. והוא נמי מה שהתבאר לעיל בהגדרת הנסירה מסוד הנס' שהוא בחינת בינה, בבחינת 'אם אין בינה אין דעת, אם אין דעת אין בינה', בחינת 'להבחין בין יום ובין לילה', בסוד אם אין בינה אין דעת אם אין דעת אין בינה.

ואז חכמה וחסדים הוסרו מתוך הלבושים של נה"י דאמא כנודע ונשארו עומדין ערומים בסוד או"מ על רישא דז"א: החכמה וחסדים הם המוחין דז"א, והבינה והגבורות הם המוחין דנוק', שנה"י דאבא מולבשים בנה"י דאימא. והוסרו המוחין דז"א מתוך הלבושים

¹ בסגול.

² עיין שם ב' פירושים וכתבנו בכללות בקצרה.

שמסתלקין ונעשים אור מקיף על רישא, והבן.

ואח"כ חוזרין להסתלק מן הנוקבא וחוזרין תחלה להתחבר עם חכמה וחסדים בסוד או"מ ג"כ עמהם: כפי שמבאר להלן שלצורך זה צריך זיווג אחר באו"א, שהוא כדי לחבר המוחין דנוק' עם המוחין דז"א בסוד אור מקיף על רישא דז"א. ענין זה הוא מאותו שורש שהרשימו עולה למקום האור בלילה כנ"ל, דהיינו שע"י הנסירה המוחין דז"א נסרו ונעשו אור מקיף והמוחין של נוק' נסרו ונעשו אור פנימי, ואח"כ כש חוזרין ומסתלקין מן הנוק' ועולים ומתחברין עם המוחין דז"א שהם בסוד אור מקיף על רישא, והוא השורש של מה שאח"כ יתחברו פנים בפנים, כאשר המוחין יכנסו לתוכם לכל אחד את המוחין דיליה.

והוא כל סוד הנסירה כפי שהתבאר לעיל במהות הנסירה בסוד ה'נס"י, וה'נס"י, ובסוד ה'סר', כי שורש הנסירה הוא כולל חזרת חיבורן, שורש הנסירה שני עשה הבדלה בין מוחין דז"א שנעשו אור מקיף לבין מוחין דנוק' שהם אור פנימי, הוא השורש שהמוחין דנוק' חוזרים ומסתלקין ועולים ומתחברים חזרה למוחין דז"א ונעשים גם מוחין דנוק' אור מקיף, והוא השורש שאח"כ כשיחזרו המוחין לכל אחד במקומן הם יהיו פנים בפנים.

ובדקות יותר, הרי בתחלה בקטנות הם מוחין דאלה"ם שהוא עדיין רק במדרגת נר"ן, אולם אח"כ נכנסים מוחין דהויו"ת בסוד אור החיה שאז הם בסוד פנים בפנים. והיינו כי אור החיה היא בחינת אור חוזר, שהוא אור שנכנס ויוצא וחוזר להיות מקיף כנר דע, הוא השורש שמכח הנסירה נעשה חילוק, והיינו כשהוא נכנס נעשה חילוק בין או"מ לאו"פ, וחוזר ומתחבר בסוד אור חוזר, שהכל מתחבר לאו"מ, נמצא שכל שורש הנסירה גנוז בחיה, כי הנר"ן בכללותם הם אור פנימי, והחיה היא אור מקיף, אור חוזר, שמחזיר

וכאמור חלוקה זו נעשה מכח הדעת שהיא עצמה נחלקה, חצי עליון וחצי תחתון, כלומר חצי דעת שהם החסדים נחלק מחצי דעת שהם הגבורות, נמצא שכל מציאות זו"ן נסרים. והיינו כי כשהם מחוברים היינו שהם במוחין דקטנות, והוא כח חיבורם בבחינת אב"א, ולכן כנגד כך כח הנסירה נעשה מכח הדעת בדייקא.

יתר על כן החילוק הזה בין הז"א שהמוחין דיליה מסתלקין על רישא בסוד אור מקיף לבין הנוק' שמוחין דילה מסתלקין לאימא וניתנין לנוק' ישר מאימא בזמן הנסירה, עומק החילוק הוא שנחלקו המוחין דז"א ונוק' במהותן, שמוחין דז"א נעשים בסוד אור מקיף לעומתם מוחין דנוק' נעשים בסוד אור פנימי.

מעתה לפי הגדרה זו נמצא ששורש עומק הנסירה הוא נסירה בין אור מקיף לאור פנימי, נמצא ששורש השורשים לנסירה בדקות ובעלמות הוא מתגלה כאשר בתחלה אור אין סוף שהיה תוך החלל נסתלק מחוץ לחלל ואח"כ חוזר ונכנס דרך הקו לתוך החלל, ונמצא שחלק מן האור נשאר בסוד אור מקיף באור הסובב וחלק מן האור נכנס בסוד הקו בסוד אור פנימי, והוא החילוק בין אור סובב כל עלמין לבין אור ממלא כל עלמין^{טו}, והבן.

ובדקות, יתר על כן, בשורש השורשים, מה שכתב הרב בענין הרשימו שנשאר בז"א אחר הסתלק המוחין כנודע שהארה זו נשארת כל היום עד הלילה שאז גם הרשימו עולה בלילה עם המוחין שהם בסוד או"מ, השורש לזה הוא 'הנסירה' שבין האור שהסתלק לבין הרשימו שנשאר, ונמצא לפ"ז שהרשימו דייקא הוא שורש הנסירה, כלומר הנסירה כפשוטה היא בין הז"א לנוק', אך כמבואר שורש הנסירה היא במוחין עצמן, והמוחין עצמן הם הדבר הננסר, והכא נמי נעשה בחינת נסירה בין הרשימו שנשאר בז"א למוחין דיליה

^{טו} ואולם בפרטות התבאר במקומו דקויות מתי התחיל החלוקה בין אור הממלא לאור הסובב, וכאן ביארנו לפי הפשטות.
^{טז} בפתח.
^{יז} בסגול.